

## Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny:

KLASA 7

### OCENA DOPUSZCZAJĄCA

- podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- podaje całkowitą powierzchnię Polski
- wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie
- wymienia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski
- wyjaśnia znaczenie terminów: *plejstocen* , *holocen*
- wyjaśnia znaczenie terminu *rzeźba polodowcowa (glacjalna)*
- wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski
- wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie

- wymienia główne rodzaje skał
- wyjaśnia znaczenie terminów: *ciśnienie atmosferyczne* , *niż baryczny* , *wyż baryczny*
- wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego
- podaje nazwy mas powietrza napływających nad terytorium Polski
- wymienia elementy klimatu
- wyjaśnia znaczenie terminu *średnia dobowa temperatura powietrza*
- wymienia czynniki, które warunkują zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce
- określa przeważający kierunek wiatrów w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminu *przepływ*
- wyjaśnia znaczenie terminów: *źródło* , *rzeka główna* , *dopływ* , *system rzeczny* , *dorzecze* , *zlewisko* , *ujście deltowe* , *ujście lejkowate*
- wskazuje na mapie główne rzeki Europy i Polski
- wyjaśnia znaczenie terminów: *powódź* , *dolina rzeczna* , *koryto rzeczne* , *obszar zalewowy* , *sztuczny zbiornik wodny* , *retencja naturalna*
- wymienia przyczyny powodzi w Polsce
- określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego
- wskazuje na mapie Morza Bałtyckiego jego największe zatoki, wyspy i cieśniny
- omawia linię brzegową Bałtyku
- podaje główne cechy fizyczne Bałtyku
- wyjaśnia znaczenie terminów: *gleba* , *czynniki glebotwórcze* , *poziomy glebowe*
- wymienia typy gleb w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminu *lesistość*
- wymienia różne rodzaje lasów w Polsce
- wymienia formy ochrony przyrody w Polsce
- wskazuje parki narodowe na mapie Polski
- wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską
- wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolicy

- wyjaśnia znaczenie terminów: *przyrost naturalny* , *współczynnik przyrostu naturalnego* , *wyż demograficzny*, *niż demograficzny*
- wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie
- wyjaśnia znaczenie terminów: *piramida płci i wieku* , *średnia długość trwania życia*
- odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych
- wyjaśnia znaczenie terminu *gęstość zaludnienia*
- wymienia czynniki wpływające
- na rozmieszczenie ludności w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminów: *migracja* , *emigracja* , *imigracja* , *saldo migracji* , *przyrost rzeczywisty* , *współczynnik przyrostu rzeczywistego*
- wyjaśnia znaczenie terminu *migracje wewnętrzne*
- wymienia przyczyny migracji wewnętrznych
- odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski
- wymienia główne skupiska Polonii
- wymienia mniejszości narodowe w Polsce
- wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkiwane przez mniejszości narodowe
- wyjaśnia znaczenie terminów: *struktura zatrudnienia* , *bezrobocie* , *stopa bezrobocia* , *ludność aktywna zawodowo*
- odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki
- odczytuje z mapy zróżnicowanie przestrzenne bezrobocia w Polsce i w Europie
- wyjaśnia znaczenie terminów: *miasto* , *wskaźnik urbanizacji* , *aglomeracja monocentryczna* , *aglomeracja policentryczna (konurbacja)*
- wymienia największe miasta Polskii wskazuje je na mapie
- wymienia funkcje miast

- odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy
- wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich
- wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast ● wymienia funkcje rolnictwa
- wymienia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce
- wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminów: *plon* , *zbiór*, *areal*
- wymienia główne uprawy w Polsce
- wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminów: *chów* , *pogłowie*
- wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce
- wskazuje na mapie obszary chowu zwierząt gospodarskich
- dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy
- wymienia funkcje przemysłu
- wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej ● wymienia źródła energii
- wymienia typy elektrowni
- wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce
- wymienia główne źródła energii w województwach pomorskim i łódzkim
- wymienia największe porty morskie w Polsce i wskazuje je na mapie
- wymienia źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego
- podaje przyczyny kwaśnych opadów
- podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminu *komunikacja*
- wyróżnia rodzaje transportu w Polsce
- wskazuje na mapie Polski porty morskie oraz lotnicze
- wyróżnia rodzaje łączności
- wyjaśnia znaczenie terminów: *centra logistyczne* , *spedycja*
- wyjaśnia znaczenie terminów: *eksport* , *import* , *bilans handlu zagranicznego*
- wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski
- wyjaśnia znaczenie terminów: *turystyka* , *walory turystyczne* , *infrastruktura turystyczna*
- wymienia regiony turystyczne Polski i wskazuje je na mapie
- wyjaśnia znaczenie terminu *region*
- wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski
- wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony
- wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu
- wyjaśnia znaczenie terminu *mała ojczyzna*
- wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, na mapie topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny
- przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie
- wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny
- wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski

OCENA DOSTATECZNA

- omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- opisuje granicę między Europą a Azją
- na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy
- odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy
- wskazuje na mapie przebieg granic Polski
- omawia proces powstawania gór

- wymienia ruchy górotwórcze, które zachodziły w Europie i w Polsce
- wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce
- omawia zlodowacenia na obszarze Polski
- opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe
- porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy
- dokonuje podziału surowców mineralnych
- podaje cechy klimatu Polski
- podaje zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej
- opisuje wody powierzchniowe Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- rozpoznaje typy ujść rzecznych
- opisuje zjawisko powodzi
- wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią
- wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych
- omawia wielkość i głębokość Bałtyku
- charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata
- opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku
- opisuje wybrane typy gleb w Polsce
- przedstawia na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie gleb na obszarze Polski
- omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik lesistości Polski
- omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce
- podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu
- charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce
- wymienia przykłady terytoriów zależnych należących do państw europejskich
- prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Europy i Polski po II wojnie światowej
- omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2018
- omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce
- omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw
- wyjaśnia, czym są ekonomiczne grupy wieku
- wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia w Polsce
- omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce

- podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce
- wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce
- określa kierunki napływu imigrantów do Polski
- wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności
- charakteryzuje mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce
- podaje przyczyny bezrobocia w Polsce
- porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich na podstawie danych statystycznych
- podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce
- podaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polsce
- wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady
- wskazuje różnice między aglomeracją monocentryczną a aglomeracją policentryczną
- opisuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce
- prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce
- przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce
- prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw w Polsce

- wymienia główne rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce
- przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce
- wymienia czynniki lokalizacji chowu bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce
- omawia cechy polskiego przemysłu
- wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski
- omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 rokiem i po nim
- lokalizuje na mapie Polski elektrownie ciepłone, wodne i niekonwencjonalne
- opisuje wielkość produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych
- podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim
- opisuje na podstawie danych statystycznych wielkość przeładunków w polskich portach morskich
- omawia rodzaje zanieczyszczeń i ich źródła
- omawia zróżnicowanie usług w Polsce
- omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce
- omawia na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych w Polsce
- omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce
- omawia na podstawie danych statystycznych stan morskiej floty transportowej w Polsce
- omawia na podstawie mapy sieć autostrad i dróg ekspresowych
- wymienia towary, które dominują w polskim handlu zagranicznym
- wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego ●  
omawia czynniki rozwoju turystyki
- wymienia polskie obiekty znajdujące się na *Liście światowego dziedzictwa UNESCO* i wskazuje je na mapie
- omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich
- charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map tematycznych
- rozpoznaje skały występujące w regionie miejsca zamieszkania
- wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych
- określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym
- rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczne dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności

OCENA DOBRA

- oblicza rozciągłość południkową
- oraz rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski
- opisuje dzieje Ziemi
- wyjaśnia, jak powstał węgiel kamienny
- charakteryzuje na podstawie map geologicznych obszar Polski na tle struktur geologicznych Europy
- opisuje cechy różnych typów genetycznych gór
- przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata
- charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski
- omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski
- opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej
- omawia warunki klimatyczne w Europie
- charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce

- omawia wpływ głównych mas powietrza na klimat i pogodę w Polsce
- odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkość opadów atmosferycznych z klimatogramów
- wyjaśnia, jak powstają najważniejsze wiatry lokalne w Polsce
- wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry
- opisuje na podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry
- wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce
- określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników
- charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku
- omawia powstawanie gleby
- wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych
- omawia funkcje lasów
- omawia na podstawie mapy Polski przestrzenne zróżnicowanie lesistości w Polsce
- ocenia rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody
- w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego
- omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w.
- oblicza współczynnik przyrostu naturalnego
- podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce
- omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce
- porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie danych statystycznych
- oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski
- opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce
- opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce
- porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy
- omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce
- wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności

- analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego
- porównuje strukturę narodowościową ludności Polski ze strukturą narodowościową ludności w wybranych państwach europejskich
- określa na podstawie danych statystycznych różnice między strukturą zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach
- porównuje stopę bezrobocia w wybranych krajach europejskich
- charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce
- omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce
- porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy
- analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce
- omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy
- przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju
- charakteryzuje regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce
- przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy
- prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę chowu zwierząt gospodarskich w Polsce
- przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju
- opisuje rozmieszczenie przemysłu w Polsce
- omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 rokiem
- prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy



- wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim
- opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę przeładunków w polskich portach morskich
- opisuje strukturę połowów ryb w Polsce
- charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska
- wymienia źródła zanieczyszczeń komunalnych
- przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju
- charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków
- omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski
- podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski
- wymienia główne inwestycje przemysłowe we Wrocławiu i w jego okolicach
- wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu centrów logistycznych
- przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlu zagranicznego w Polsce
- charakteryzuje polskie obiekty znajdujące się na *Liście światowego dziedzictwa UNESCO*
- charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski
- wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie ●  
analizuje genezę rzeźby terenu swojego regionu
- prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności regionu
- prezentuje główne cechy gospodarki regionu
- opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny
- omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł
- wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski

OCENA BARDZO DOBRA

- rozróżnia konsekwencje położenia geograficznego oraz politycznego Polski ●
- charakteryzuje jednostki geologiczne Polski
- wskazuje na mapach Europy i Polski obszary, na których występowały ruchy górotwórcze
- przedstawia proces powstawania lodowców
- wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski
- przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski
- rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski
- podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce
- opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski
- opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce
- omawia ważniejsze typy jezior w Polsce
- analizuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej
- omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki
- omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku
- omawia procesy i czynniki glebotwórcze
- opisuje typy lasów w Polsce
- opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną ● omawia podział administracyjny Polski
- omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy
- omawia strukturę płci i strukturę wieku ludności Polski na tle tych struktur w wybranych państwach europejskich na podstawie piramidy płci i wieku
- omawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności

w wybranych państwach Europy i Polski

- oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce
- charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce
- wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich
- omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce
- przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy
- omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach
- analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych
- omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji
- omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy
- określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy na terenie Polski
- omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce
- charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce
- porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy
- porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy
- omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej
- analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu
- opisuje zmiany, które zaszły w strukturze produkcji po 1989 roku w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej
- omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce
- wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii
- analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem
- określa na podstawie dostępnych źródeł uwarunkowania rozwoju gospodarki morskiej w Polsce
- omawia rozwój przemysłu stocznioowego w Polsce
- analizuje na podstawie danych statystycznych stopień zanieczyszczenia wód śródlądowych
- omawia skutki zanieczyszczenia środowiska naturalnego
- wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce
- określa znaczenie transportu w rozwoju gospodarczym Polski
- prezentuje na podstawie dostępnych źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego
- określa znaczenie łączności w rozwoju gospodarczym Polski
- omawia rolę transportu morskiego w rozwoju innych działów gospodarki
- ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki
- analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy
- ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski
- analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie
- określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach
- przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodniczej i kulturowe walory swojego regionu

- prezentuje na podstawie informacji wyszukanych w różnych źródłach i w dowolnej formie ( np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności gospodarcze

## OCENA CELUJĄCA

- wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy
- wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski
- wykazuje zależność między występowaniem zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski
- opisuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze
- wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę
- ocenia znaczenie gospodarcze rzek i jezior w Polsce
- omawia na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy obszarów zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce
- wymienia główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego
- ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce
- podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego
- planuje wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu przyrody
- analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski
- analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego
- analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce
- ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie
- ukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich
- omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce
- analizuje na podstawie dostępnych źródeł skutki bezrobocia w Polsce
- omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej
- identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, w stylu zabudowy oraz w strukturze demograficznej w strefach podmiejskich
- przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej
- dokonuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 roku i wyjaśnia ich przyczyny
- wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1998 roku na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju
- analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki
- przedstawia perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce
- ustala na podstawie dostępnych źródeł, w których regionach w Polsce występuje największe zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego

- identyfikuje związki między przebiegiem autostrad a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych oraz centrów logistycznych i handlowych na wybranym obszarze kraju
- identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta
- podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej
- ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy
- omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany, które zaszły w geograficznych kierunkach wymiany międzynarodowej Polski
- projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie

- wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależność między elementami środowiska geograficznego
- planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie
- projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności
- podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego na arenie międzynarodowej